

УДК 342.25(477)

В. А. Давидова,
аспірант кафедри державознавства і права НАДУ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ДЕЛЕГУВАННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ У СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

V. Davydova,
postgraduate student of the department of the Studies of the State and Law
of National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

EXPERIENCE ON LEGAL REGULATION OF DELEGATION OF POWERS IN LOCAL GOVERNMENT SYSTEM OF UKRAINE

Статтю присвячено проблемам становлення інституту делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні. Право на місцеве самоврядування об'єктивно є невід'ємним правом громади. Разом з тим, як свідчать результати аналізу нормативно-правової бази часів СРСР, інститут місцевого самоврядування не отримав нормативного закріплення та не був науково обґрунтований у радянській юридичній науці. Встановлено, що в тоталітарному суспільстві відбувалася підміна поняття "місцеве самоврядування" на влада рад. При цьому Ради народних депутатів створювалися як органи державної влади. Сучасний стан закріплення повноважень у системі місцевого самоврядування та їх перерозподілу характеризується наявністю низки нормативно-правових актів, які окремо стосуються делегування повноважень між суб'єктами місцевого самоврядування одного рівня (Закон України "Про співробітництво територіальних громад") та між суб'єктами місцевого самоврядування в ієрархії самої системи (Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні").

У статті розкривається сутність, зміст та основні риси інституту делегування повноважень у системі місцевого самоврядування. Окрему увагу приділено проблемам практичної реалізації права на місцеве самоврядування, в процесі чого встановлено виключну значущість механізму делегування повноважень у системі місцевого самоврядування. Окреслені спільні та відмінні риси делегування повноважень у системі місцевого самоврядування та делегування повноважень держави на рівень місцевого самоврядування. Досліджено правове забезпечення делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні. Досліджено історичний процес становлення законодавства України про місцеве самоврядування, і окремо — правового забезпечення інституту делегування повноважень. Зроблено висновок стосовно повноти та недоліків правового регулювання процесу реалізації делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні.

The article deals with the problems of establishing the institute of delegation of powers in the local government system of Ukraine. The right to local self-government is an inherent right of the community. However, according to an analysis of the legal framework of Soviet times, the institution of local government was not familiar for Soviet legal science. A substitution of notions "local government" and "government councils" has been found to have been in a totalitarian society. The council deputies were created as public authorities. The article states that in the period of independence of Ukraine the institute of "local government" has acquired adequate legal provisions.

The special attention has been paid to the legislation of the right to local self-government, in particular through the mechanism of delegation. The essence, content and main features of the administrative and legal institutions have been outlined; the nature of the origin of the right to local government has been defined. Attention has been paid to practical realization of the fullness of the right to local self-government, which helped to settle the exceptional significance mechanism of delegation of powers in local government. The common feature of delegation of powers in the local government system and state delegation of powers to the local government level have been designated.

The mechanism of organizational and legal provision of delegation of powers of local government in Ukraine has been investigated. The certain provisions of the legislation of Ukraine have been analyzed. The historical process of the law of Ukraine on local government and legislative support, as well as the institute of delegation of powers has been studied. Specifically the focus has been made on the provisions of the Law of Ukraine "On local government in Ukraine" concerning the regulation of relations on the delegation of powers to local government. The conclusion has been made on the fundamentals of advantages and disadvantages of organizational and legal support and legal regulation of practical implementation of delegation of powers to the local government system in Ukraine.

Ключові слова: місцеве самоврядування, делегування повноважень, рада народних депутатів, договірні відносини, органи місцевого самоврядування.

Key words: local government, delegation of powers, council deputies, contract in relations, local governments.

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕМИ

Ефективність функціонування системи органів влади залежить багато в чому від якості перерозподілу

повноважень. Держава через розгалужену мережу власних органів не здатна в максимально ефективний спосіб забезпечувати потреби попиту на публічні та адмініст-

ративні послуги на рівні територіальних громад. Для цього останні наділені правом місцевого самоврядування. В силу того, що існує декілька рівнів самоврядування, постає нагальна потреба ефективного перерозподілу повноважень між представницькими та виконавчими органами на цих рівнях, враховуючи масштаби проблем територіального розвитку. Відтак, постає актуальна потреба запровадження механізму делегування повноважень у системі місцевого самоврядування з одного рівня на інший.

Ця проблема не є новою чи незнайомою для українських реалій щодо адміністративно-територіального устрою. Разом з тим, в умовах реформування системи місцевого самоврядування і створення спроможних громад, постає потреба для перегляду функціонального навантаження на кожен рівень територіальної громади: громада, район, регіон. Актуальність даної проблеми пояснюється і тим, що на сьогодні відбувається перерозподіл фінансового навантаження та надходжень між бюджетами місцевого самоврядування різних рівнів. Це також ставить нові завдання для законодавчого забезпечення системи місцевого самоврядування. Але для того, щоб делегування повноважень відбувалося якомога ефективніше, треба дослідити історичний досвід становлення системи місцевого самоврядування в частині формування механізму делегування повноважень у системі місцевого самоврядування.

СТУПІНЬ НАУКОВОГО ВИВЧЕННЯ МАТЕРІАЛУ

Дослідження становлення та розвитку системи місцевого самоврядування вивчають П.Г. Козирев, С.М. Серьогін, В.В. Заблоцький, В.Г. Пархоменко. Необхідність звернення до історичних чинників у формуванні сучасних практик місцевого самоврядування в Україні обстоювали такі вчені, як П.П. Музиченко, В.В. Кравченко, В.А. Григорьев, М.М. Баймуратов. Правові аспекти означеної проблеми досліджували О.О. Яцунська, В.В. Медведчук, М.П. Хонда, Г.В. Бублик, М.М. Баймуратов, М.О. Пухтинский, О. Батанов, А.П. Лелеченко, Р.А. Колишко, А.Ф. Ткачук, Т. Браун та інші. Сучасний процес реформування системи місцевого самоврядування відображається у працях А.О. Селіванова, М. Сидорчука, П.С. Покатаєва.

Проблематиці делегування повноважень у системі місцевого управління присвячено чимало наукових досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних авторів. Зокрема це С.В. Шевчук, В.І. Борденюк, П.М. Любченко, І.П. Сторожук, В.В. Мамонова, О.О. Дармограй, В.І. Шарий, Г.В. Одінцова, В.В. Кравченко, Л.В. Ярічевська. Разом з тим, маємо констатувати брак досліджень еволюції формування та розвитку системи місцевого самоврядування, а також досвіду правового регулювання делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є визначення сутності правового регулювання делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні і окреслення напрямів його розвитку.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Важливою передумовою забезпечення якісного та ефективного соціально-економічного розвитку території та держави в цілому є створення системи органів публічної влади. Ця система повинна бути дієвою та ефективною у вирішенні як глобальних, так і регіональних чи локальних проблем розвитку. Саме тому співвідношення інституту місцевого самоврядування та державного управління є об'єктивною необхідністю та потребує належного законодавчого закріплення, в тому числі і механізму делегування повноважень в обох цих системах.

Дослідження досвіду правового регулювання делегування повноважень у системі місцевого самоврядування в Україні варто розпочати з аналізу нормативно-правових актів Української РСР з цього питання.

Для Української РСР характерна була ліквідація місцевого самоврядування, централізація й одержавлення місцевого життя. Ідея місцевого самоврядування, що передбачає децентралізацію влади, організаційну та фінансову автономію органів самоврядування, суперечила доктрині соціалістичної держави, а також завданням держави пролетарської диктатури, що за своєю природою була централізованою.

Таким чином, вивчення діяльності місцевого самоврядування у радянський час вважалось для дослідників безперспективним. За таких умов проблеми міського самоуправління не обговорювалися та не досліджувалися, а сам термін "міське самоврядування" був виведений з наукового та практичного вжитку. Це чітко прослідковується в положеннях чинних на той час законодавчих актів УРСР. Зокрема в Законі УРСР "Про сільську Раду народних депутатів УРСР" від 02.07.1968 р. (у ред. Закону УРСР від 13.12.1972 р.), Законі УРСР "Про міську, районну у місті Раду народних депутатів УРСР" від 15.07.1971 р. (у редакції Закону УРСР від 13.12.1979 р.), Законі УРСР "Про районну Раду народних депутатів УРСР" від 15.07.1971 р. (у ред. Закону УРСР від 13.12.1979 р.), Законі УРСР "Про обласну Раду народних депутатів в УРСР" від 31.10.1980 р.

Для розуміння системи місцевого самоврядування радянського періоду важливо проаналізувати конституційні норми Української РСР. Конституція 1937 р. перетворила Ради на представницькі органи на всіх рівнях [1], а Конституція 1978 р. закріпила принцип єдності системи Рад виключно як органів державної влади [2]. Всі Ради були вмонтовані в єдину систему органів державної влади, створену на основі ст. 3 Конституції 1978 р.: "Організація і діяльність Радянської держави будується відповідно до принципу демократичного централізму: виборності всіх органів державної влади знизу доверху, обов'язковості рішень вищестоящих органів для нижчестоящих".

Реалізація цього принципу призвела до того, що діяльність місцевих Рад базувалась на основі дотримання пріоритету "загальнодержавних" інтересів без врахування інтересів місцевого населення. Ради народних депутатів та їх органи не могли ухвалювати самостійних рішень, вони більше керувалися партійними рішеннями, ніж законами. Таким чином, справи, що за Конституцією належали до компетенції Рад народних депутатів не могли вирішуватися ними без погодження з партійними керівниками.

Важливо зазначити, що за радянських часів у законодавстві та науковій юридичній літературі не вживався термін "делеговані повноваження". В енциклопедичних словниках того часу наводився термін "делеговане законодавство", сутність якого нібито полягала "в ослабленні законодавчих функцій парламенту як представницького органу і в передачі цих функцій виконавчій владі, яка їх здійснює фактично безконтрольно", а отже, вважалося, що таке явище притаманне лише капіталістичним країнам. Відповідно й проблема "делегованих повноважень" не піднімалася вченими і практиками і, зрозуміло, не досліджувалась [3].

У 1985 р. почався період перебудови, коли нові ліберальні ідеї перепліталися з радянським уявленням про владу і демократію. Тоді у СРСР було опубліковано переклад Європейської хартії місцевого самоврядування, однак він був неповним, розкривав не всі значення ("місцевий уряд", "місцеве управління", "місцеве самоврядування"), а лише прийнятних для тогочасної системи поглядів партійного керівництва, адже продовжувала діяти ст. 6 Конституції СРСР про керівну роль КПРС.

Проголосивши 16 липня 1990 р. Декларацію про державний суверенітет України та прийнявши 24 серпня 1991 р. Акт про проголошення незалежності України, наша країна визначила напрям виходу з політико-правового поля СРСР. Саме в Декларації визначено основні принципи організації влади, зокрема, що вся влада в Україні належить народові, а влада народу здійснюється безпосередньо та через систему державних органів і місцеве самоврядування.

Датою завершення радянського періоду у формуванні політики місцевого самоврядування можна вважати 9 квітня 1990 р., коли було прийнято Закон СРСР від 09.04.1990 № 1417-І "Про загальні засади місцевого самоврядування і місцевого господарства в СРСР" [4]. Цим Законом до системи місцевого самоврядування було внесено ряд змін. Зокрема в його ст. 2 йшлося про те, що система місцевого самоврядування включає місцеві ради народних депутатів, органи територіального громадського самоврядування (ради й комітети мікрорайонів, житлових комплексів, будинкові, вуличні, квартальні, селищні, сільські комітети та інші органи), а також місцеві референдуми, збори, сходи громадян, інші форми безпосередньої демократії. Крім того, у цій же статті визначався первинний рівень місцевого самоврядування — сільрада, селище (район), місто (район у місті).

Новітня історія місцевого самоврядування України починається із прийняття Закону Української РСР від 07.12.1990 № 533-ХІ "Про місцеві ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування" (Далі — Закон № 533-ХІ), яким повернуто до вжитку термін "місцеве самоврядування" та здійснено спробу трансформувати місцеві ради всіх територіальних рівнів в органи місцевого самоврядування [5]. Цей Закон включив до системи місцевого самоврядування сільські, селищні, районні, міські, районні в містах, обласні ради народних депутатів та їх органи, які були державними органами місцевого самоврядування; органи територіального громадського самоврядування (комітети й ради мікрорайонів, житлових комплексів, будинкові, вуличні, квартальні, дільничі, селищні, сільські комітети та інші органи); місцеві референдуми, загальні збори (сходи) грома-

дян, інші форми безпосереднього волевиявлення населення (ст. 2). Основною ланкою в системі місцевого самоврядування були визнані місцеві Ради народних депутатів як представницькі органи державної влади, головним завданням яких були об'єднання та координація діяльності всіх інших ланок місцевого самоврядування.

Розвиток місцевого самоврядування в новітній історії України відбувався на тлі ідейних протиріч політичних сил в країні та в умовах глибокої економічної кризи. Прийняття Закону № 533-ХІ відкрило шлях для динамічного розвитку системи місцевого самоврядування, було зроблено спробу поєднання двох категорій відносин. З одного боку, акцентувалася увага на існуванні в Україні місцевого самоврядування, з іншого — органи місцевого самоврядування були наділені функціями державного органу. Незважаючи на це, сам факт прийняття аналізованого Закону був доленосним для формування системи місцевого самоврядування в Україні, адже саме ним було введено термін місцевого самоврядування, визначено основні принципи його побудови, головні серед яких — самостійність і незалежність Рад у межах своїх повноважень у вирішенні питань місцевого значення, економічної і фінансової самостійності території, самофінансування і самозабезпечення, оптимальної децентралізації.

Законом № 533-ХІ було вперше закріплено інститут делегування повноважень у системі місцевого самоврядування. Щоправда в ньому делегування повноважень встановлювалося імперативно, оскільки відповідно до його ст. 50 делегування міською Радою та її виконавчим комітетом окремих повноважень районній у місті Раді та її виконавчому комітету встановлювалося обов'язковим.

26 березня 1992 р. було прийнято нову редакцію Закону "Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування", якою крім суті було змінено й назву: "Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування" № 2234-ХІІ (далі — Закон № 2234-ХІІ) вніс деякі зміни в систему місцевого самоврядування, поділяючи самоврядування на два рівні — місцевий і регіональний [6]. Так, відповідно до ст. 2 цього Закону система місцевого самоврядування включала сільські, селищні, міські ради народних депутатів та їх органи, інші форми територіальної самоорганізації. Що стосується регіонального рівня самоврядування, то його становили районні й обласні ради, місцеві референдуми в межах території району, області, інші форми самоорганізації громадян районів і областей. Вказаним Законом було передбачено передачу частини повноважень від обласних та районних Рад представникам Президента України. Головним елементом вказаного етапу було те, що на районному і обласному рівнях Ради народних депутатів позбавлялись власних виконавчих органів і мали характер виключно представницьких органів.

Законом № 2234-ХІІ інститут делегування повноважень у системі місцевого самоврядування отримав в ній досить незвичне втілення. Так, ст. 50 передбачала, що районна в місті Рада та її виконавчий комітет здійснюють повноваження, делеговані їм міською Радою та її виконавчим комітетом, а також обласною державною адміністрацією в обсязі, необхідному для забезпечен-

ня колективних потреб громадян району. Районна в місті Рада та її виконавчий комітет несуть відповідальність перед міською Радою та її виконавчим комітетом за виконання делегованих їм повноважень. Делегування міською Радою та її виконавчим комітетом окремих повноважень районній у місті Раді та її виконавчому комітету є обов'язковим.

Особливу увагу привертає позиція законодавця стосовно того, що Районна в місті рада та її виконавчий комітет несуть відповідальність перед міською радою та її виконавчим комітетом за виконання делегованих їм повноважень. Подібна правова конструкція з точки зору сутності самоврядності територіальних громад призводить до хибного уявлення, що районні в місті ради підпорядковані міським радам. Насправді ж ці ради обираються територіальною громадою, а отже повинні нести відповідальність перед громадою навіть за делеговані повноваження, оскільки і міська рада також обирається громадою. Громада є носієм права на місцеве самоврядування, а ради: міська і районна в місті — лише втіленням цього права. Натомість районна у місті рада повинна і може бути відповідальною перед міською радою в аспекті фінансового забезпечення делегованих повноважень та правильності витрат на їх реалізацію.

Наступним важливим кроком у сфері розвитку системи місцевого самоврядування стало прийняття Конституції України, яка гарантувала, що місцеве самоврядування є правом територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста — самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Визначальним, на наш погляд, кроком на шляху створення системи місцевого самоврядування в Україні, ефективного організаційного та правового забезпечення делегування повноважень у системі місцевого самоврядування стало прийняття Закону України від 21.05.1997 № 280/97-ВР "Про місцеве самоврядування в Україні" [8]. Зокрема ст. 1 вказаного Закону містить визначення делегованих повноважень, а саме — це повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад. Разом з тим, подібне трактування не передбачає можливість передачі повноважень з одного рівня місцевого самоврядування на інший.

Аналізуючи далі законодавство України у сфері місцевого самоврядування, знаходимо правове закріплення поняття делегування повноважень у Законі України від 11.07.2001 № 2625-III "Про органи самоорганізації населення", який визначає делеговані повноваження органу самоорганізації населення як повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради, якими вона додатково наділяє орган самоорганізації населення [9]. Але, на жаль, ні вказаний Закон, ні Конституція України, ні Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" не містять чітких відповідей на питання про те, які конкретно повноваження місцевої ради можуть бути делеговані органам самоорганізації населення, коли і ким може підніматись питання про наділення додатковими повноважен-

нями органу самоорганізації населення, які особливості розгляду таких питань в місцевій раді тощо. Законодавець лише фрагментарно розкрив саму можливість такого делегування, не вдаючись у деталізацію.

Концептуально важливим є Указ Президента від 12.01.2015 № 5/2015 "Про стратегію сталого розвитку "Україна — 2020" [10]. Так, одним із пріоритетів, які визначає даний Указ, встановлюється забезпечення спроможності місцевого самоврядування та реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування. Відтак, декларуючи необхідність і неухильність євроінтеграційного шляху розвитку України, а відтак, і перебудови системи місцевого самоврядування у відповідності із європейськими стандартами Президент України заклав потребу у розробці дієвих процедурних елементів здійснення такого самоврядування. Одним із таких елементів як раз і є делегування повноважень у системі органів місцевого самоврядування.

Варто також зазначити, що 1 квітня 2014 р. Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади в Україні, метою якої є визначення напрямів, механізмів і строків формування ефективного місцевого самоврядування [11]. Однією з найголовніших проблем, що потребує вирішення, є розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування.

Таким чином, на сьогодні розпочато масштабну реформу місцевого самоврядування, трансформацію органів місцевого самоврядування, максимальне наближення системи місцевого самоврядування до ефективного функціонування шляхом запровадження та правового закріплення делегування повноважень у системі місцевого самоврядування. Враховуючи вітчизняний негативний досвід радянської політики щодо місцевого самоврядування, а також кращі практики зарубіжного досвіду щодо побудови ефективної, діючої системи місцевого самоврядування, а також в умовах наближення до європейських стандартів, делегування повноважень у системі місцевого самоврядування є якраз тим ключовим інструментом, за допомогою якого реформування системи місцевого самоврядування та розподіл повноважень між органами в системі буде найбільш ефективним.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи викладене, декілька висновків стосовно сучасного стану та потреб розвитку інституту делегування повноважень у системі місцевого самоврядування і його закріплення на законодавчому рівні.

По-перше, законодавство України, зокрема Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" та Закон України "Про органи самоорганізації населення", не дають чіткого розуміння кількості повноважень що можуть бути делеговані від одного рівня місцевого самоврядування на інший. Відсутні вичерпні вказівки стосовно можливості делегування окремих повноважень. Існування диференціації повноважень місцевого самоврядування на власні та делеговані стосуються перш за все делегування від органів державної влади, в той час як і самі органи місцевого самоврядування делегують

частину функцій державі. Все це вимагає визначеності та деталізації, зокрема щодо закріплення чіткого переліку повноважень, які можуть бути передані з одного рівня місцевого самоврядування на інший.

По-друге, на сьогодні існує потреба закріплення на рівні законодавства механізму делегування повноважень у системі місцевого самоврядування на одному рівні ієрархії. Так, Закон України "Про співробітництво територіальних громад" закріплює делегування в якості одного із механізмів реалізації моделі співробітництва [12]. Однак не передбачені чіткі механізми реалізації. Це вимагає розробки додаткових адміністративно-правових інструментів забезпечення процесу взаємодії органів місцевого самоврядування в аспекті розподілу та виконання делегованих повноважень. Одним із таких інструментів може бути адміністративний договір між різними суб'єктами місцевого самоврядування.

Література:

1. Конституція (Основний Закон) Української Радянської Соціалістичної Республіки. — К., 1937 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg>
2. Конституция Украинской Советской Социалистической Республики от 20 апреля 1978 г. // Сборник законов СССР 1945—1978 гг. — Т. 1.
3. Державне управління: Словник-довідник / [В.Д. Бакуменко, Д.О. Безносенко, І.М. Варвар, В.М. Князев та ін.] / За заг. ред. В.М. Князев, В.Д. Бакуленка. — К.: Вид-во УАДУ, 2002 — 228 с.
4. Про загальні засади місцевого самоврядування і місцевого господарства СРСР: Закон СРСР від 9 квітня 1990 р. № 1417-І [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1417400-90>
5. Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування Верховна Рада УРСР; Закон УРСР від 07.12.1990 № 533-ХІІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/533-12>
6. Про внесення змін до Закону Української РСР "Про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування: Закон України від 26.03.1992 № 2234-ХІІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-12>
7. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
8. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
9. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11.07.2001 № 2625-ІІІ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
10. Про Стратегію сталого розвитку "Україна — 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-п>
11. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс].

— Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

12. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1937), "The Constitution (Basic Law) of the Ukrainian Soviet Socialist Republic", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg> (Accessed 01 Oct 2017).
2. Verkhovna Rada of Ukraine (1978), "The Constitution of the Ukrainian Soviet Socialist Republic of 20 April 1978", Sbornyk zakonov USSR 1945-1978 hh. [Collection of USSR laws 1945—1978], vol.1, Verkhovna Rada of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
3. Bakumenko, V.D. Beznosenko, D.O. Varvar, I.M. and Kniaziev, V.M. (2002), Derzhavne upravlinnia: Slovyk-dovidnyk [Public administration: Dictionary-directory], Vyd-vo UADU, Kyiv, Ukraine.
4. Verkhovna Rada of Ukraine (1990), The Law "On General Principles of Local Self-Government and Local Economy of the USSR", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1417400-90> (Accessed 01 Oct 2017).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (1990), The Law of Ukraine "About local councils of people's deputies and local and regional self-government", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/533-12> (Accessed 01 Oct 2017).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "On Amendments to the Law of the RSFSR "On Local Soviets of People's Deputies of the Ukrainian SSR and local self-government", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2234-12> (Accessed 01 Oct 2017).
7. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "The Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/-laws/show/254k/96-вр> (Accessed 01 Oct 2017).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (1997), The Law of Ukraine "On Local Self-Government in Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр> (Accessed 01 Oct 2017).
9. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On the bodies of self-organization of the population", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14> (Accessed 01 Oct 2017).
10. President of Ukraine (2015), Decree "About the Strategy of Sustainable Development "Ukraine 2020", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/591-2014-п> (Accessed 01 Oct 2017).
11. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "On approving the concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (Accessed 01 Oct 2017).
12. Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "On cooperation of local communities", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18> (Accessed 01 Oct 2017).

Стаття надійшла до редакції 02.10.2017 р.